

LUNDS
UNIVERSITET

Nationella forskarskolan i historiska studier

Årsberättelse för Nationella forskarskolan i historiska studier verksamhetsåret 2023–2024

Administration

Ledning

Forskar skolans ledning har haft följande sammansättning under läsåret:

Verksamhetsansvarig var Henrik Rosengren (30%). Administratör var Ariadne Fioretos (50–55%). Bitr. verksamhetsansvarig var Maria Småberg (60%). Utbildningskoordinatorer var Kajsa Weber (50%) och Cecilia Riving (30%).

Studierektor var Martin Dackling fram till 1 juli.

Samarbetsråd

Ledamöter från samarbetshögskolorna var Henrik Rosengren (verksamhetsansvarig FS), Martin Dackling (studierektor LU), Elisabeth Geever och Martin Ericsson från Lunds universitet (Joachim Östlund och Lisa Hellman och från 24-04-01 Dick Harrison har varit ersättare), Lars Hermanson och Pia Lundqvist från Göteborgs universitet (Anne Berg och Anders Ottosson har varit ersättare), Stefan Eklöf Amirell från Linnéuniversitetet (Hans Hägerdal har varit ersättare), Norbert Götz från Södertörns högskola (Helena Bergman har varit ersättare) samt Cecilia Trenter från Malmö universitet (David Rosenlund har varit ersättare).

Doktorandrepresentanter var Tobias Birgersson, Malmö universitetet; Franklin Martinez, Linnéuniversitetet; Markus Hansen, Lunds universitet; Rebecka Dahlkvist, Göteborgs universitet samt Ellen Ceder Henriksson, Södertörns högskola.

Från ledningen har även Maria Småberg, Kajsa Weber, Cecilia Riving och Ariadne Fioretos deltagit i samarbetsrådets möten.

Under hösten 2023 samlades samarbetsrådet till ett möte den 14 september i anslutning till höstinternatet på Grand Hôtel i Mölle. Under våren 2024 samlades samarbetsrådet till ett möte i samband med PM-internatet på Stiftsgården Åkersberg i Höör den 1 februari och på Zoom den 20 maj.

Dialogmöten

Varje termin arrangerar Forskarskolan dialogmöten för att förbättra kommunikationen med doktorandkollektivet och med samarbetsparterna vid HT-fakulteterna i Lund. Dialogmöten hölls med doktoranderna den 15 november 2023 på Zoom och den 19 mars 2024 på LUX samt med samarbetsparterna vid HT-fakulteterna den 11 december 2023 och den 20 maj 2024 på LUX. Under mötena informerade ledningen om det pågående arbetet och om planerna för framtiden. Doktoranderna och samarbetsparterna framförde frågor, idéer och diskuterade framtiden.

Doktorander

Vid läsårets början ingick 86 doktorander i Forskarskolan (41 kvinnor och 45 män). Av dessa var 30 doktorander finansierade av Forskarskolan (13 kvinnor och 17 män) och 56 fakultetsfinansierade (32 kvinnor och 24 män). Av de forskarskolefinansierade doktoranderna var 23 (varav nio kvinnor och 14 män) placerade vid Lunds universitet, två (varav en kvinna och en man) vid Malmö universitet, tre (varav en kvinna och två män) vid Göteborgs universitet, en (kvinna) vid Linnéuniversitetet samt en (kvinna) vid Södertörns högskola.

Det antogs två nya doktorander (män) med finansiering från Forskarskolan under höstterminen 2023, båda placerade vid ämnet historia vid Lunds universitet. Totalt fem fakultetsanställda doktorander (varav fyra kvinnor och en man) inom forskarskolesamarbetet erbjöds också möjlighet att delta i Forskarskolans verksamhet: en doktorand i mänskliga rättigheter och en doktorand i konsthistoria och visuella studier vid Lunds universitet, två doktorander i historia vid Göteborgs universitet samt en doktorand i historia och historiedidaktik vid Södertörns högskola. Totalt kom sju doktorander på så sätt att utgöra gruppen nyantagna doktorander under verksamhetsåret.

Sedan vårterminen 2012 och fram till 2018 betalade Forskarskolan biträdande handledare för doktorander finansierade av Forskarskolan i de fall dessa inte kom från doktorandens egen institution. Under det aktuella läsåret finansierade Forskarskolan åtta biträdande handledare (varav tre kvinnor och fem män). I tre fall har en extra biträdande handledare anlitats (varav två i Malmö och en i Göteborg) och i tre fall har biträdande handledare hämtats

från hemmainstitutionen (varav en i Malmö, en i Göteborg och en på Södertörn). De bekostas då av respektive institution.

Tredjeläsare

Sedan höstterminen 2019 får nyantagna doktorander som ingår i Forskarskolans samarbete möjlighet att välja en **tredjeläsare** som stöd i avhandlingsarbetet. Tredjeläsaren ska komma från en samarbetsinstitution och kan anlitas när doktoranden har slutfört ett års forskningsstudier. Senast den fjärde forskningsterminen ska tredjeläsaren kopplas in. Tredjeläsaren ersätts med sex klocktimmar per termin.

Under läsåret fick följande doktorander tredjeläsare:

- Christina Dackling (LU): Eva Andersson (GU)
- Karin Jedeberg (LU): Emma Lundin (MAU)
- Magne Klasson (LU): Sari Nauman (GU)
- Dennis Albertsen (MAU): Helena Bergman (SH)
- Molly Uhlmann Lindberg (LU): Leif Runefelt (SH)

24 doktorander har därmed fått en tredjeläsare: 18 doktorander från Lunds universitet, tre från Göteborgs universitet, en från Malmö universitet och två från Södertörns högskola. Tredjeläsarna är hämtade från Lunds universitet (sex), Göteborgs universitet (fem), Malmö universitet (fem), Linnéuniversitetet (en) och Södertörns högskola (sju).

Kursutbud

För doktorander i Forskarskolans verksamhet är deltagande i kurserna *Projekt och Praktiker* (7,5 hp) och *Historisk Teori* (7,5 hp) ett krav för att räknas som en aktiv deltagare i samarbetet. Forskarskolan ger även en öppen kurs i *Historisk Metod* samt utvidgade läskurser.

Projekt och Praktiker, 7,5 hp

Under höstterminen 2023 anordnade Forskarskolan kursen *Projekt och Praktiker: Pågående historisk forskning vid Forskarskolans samarbetslärosäten* (7,5 hp) för nyantagna doktorander inom forskarskolesamarbetet. Kursen syftar till att ge kunskap om pågående forskningsprojekt vid de fem lärosätena inom Forskarskolans samarbete samt inblick och möjlighet till reflektion i relation till de forskningspraktiker som bedrivs inom respektive projekt. Kursen har också ett socialt syfte att skapa en anda av generationsgemenskap inom den grupp doktorander som antagits det aktuella året.

Under kursen besökte deltagarna de olika lärosätena. Den 6–7 november höll Göteborgs universitet i föreläsningar och seminarier på tema komparation, anakronismer i fallstudier samt arkivvetenskap och historisk forskning. Vid Lunds universitet diskuterade man den 21–22 november analys av handskrifter, etiska vägval och etikansökan, bildanalys samt normativa förändringar med hjälp av bibliografiska data. Den 22 november fortsatte man till Malmö universitet där muntlig historia stod i fokus. Seminariet om digitala minnespraktiker och historiebruk ställdes med kort varsel in på grund av sjukdom. Den 6 december hölls diskussioner om interkulturella perspektiv på koloniala källor samt ursprungsbefolkningars historia vid Linnéuniversitetet. Slutligen diskuterade man på Södertörns högskola den 13–14 december historieförmedling och kulturellt minne, minnesmonument och tidningsmaterial samt vittnesberättelser i humanitär historia. Sammanlagt deltog sju doktorander i kursen. Henrik Rosengren var kursansvarig och examinator. Lärare från samarbetshögskolorna undervisade.

Historisk Teori, 7,5 hp

Under vårterminen 2024 erbjöd Forskarskolan *Historisk Teori* (7,5 hp). Kursen handlar om teoribildningar och analytiska perspektiv och har ett tydligt fokus mot tillämpning av teori. Målet är att deltagarna dels ska utöka sina historieteoretiska kunskaper och fördjupa sin analytiska reflexion över det egna avhandlingsarbetet, dels höja sin generella forskningskompetens och historievetenskapliga allmänbildning. Detta sker genom att deltagarna tar del av aktuella historievetenskapliga forskningsdebatter samt studerar klassiker på fältet. Man studerar även hur teoretiskt arbete bedrivs i praktiken inom olika former av historisk forskning. Mycket av arbetet på kursen kretsar kring att reflektera över och sätta ord på egna teoretiska förhållningssätt och egna teoretiska intressen och ingångar.

Teorikursen ägde rum den 15 februari till 19 mars 2024 med internat på Bjärsjölagård den 26–27 februari och ett möte på LUX i Lund den 18–19 mars. Sammanlagt deltog 13 doktorander från Lunds universitet (fem), Göteborgs universitet (två); Södertörns högskola (en); Linköpings universitet (tre); Örebro universitet (en) och Köpenhamns universitet (en). Ämnestillhörigheten var historia (elva), mänskliga rättigheter (en) och konsthistoria och visuella studier (en). Åtta av de deltagande doktoranderna kom från forskarskolesamarbetet, fem från andra universitet. Lärare på kursen var Liesbeth Gevers (Lunds universitet) och Leif Runefelt (Södertörns högskola).

Historisk Metod, 7,5 hp

Forskarskolan gav en kurs i historisk metod den 27 oktober – 28 november 2023. Lärare på kursen var Hanne Sanders (LU) och Johan Lundin (MAU) och gästlärare Peter Gladoic Håkansson (MAU) och Mats Fridlund (GU).

Kursen inkluderade källkritik, inklusive digitala arkiv, kulturhistoria, hermeneutik, diskursanalys, begreppshistoria, muntlig historia, biografi, mikrohistoria, forskningsetik, materialitet och rum, komparation, transnationell och globalhistorisk metod, kvantitativa metoder och digital historia. Ett internat hölls den 7–8 november på Bjärsjölagård slott och en träff på LUX i Lund den 22–23 november. Sex doktorander deltog i kursen, tre från Lunds universitet (historia och statsvetenskap) och tre från Malmö universitet (historia och historiedidaktik).

Utvidgade läskurser

Vid utvidgade läskurser läser doktoranderna litteraturen på egen hand och ses sedan tillsammans med kursernas lärare för ett heldagsseminarium med diskussion och examination. Utvidgade läskurser är ett sätt att öka kvaliteten på individuella läskurser. Mellan 12 februari och 15 mars 2024 gavs kursen ***Performativitet i praktiken*** (7,5 hp) med heldagsträff på Södertörns högskola den 15 mars. Lärare på kursen var Peter Josephsson (Södertörns högskola). Sju forskarskoledoktorander deltog i kursen, varav tre doktorander från Södertörns högskola, tre doktorander från Lunds universitet och en doktorand från Malmö universitet. Fyra doktorander kom från ämnet idéhistoria, två från historia och en från bokhistoria.

Introduktionsdag

Forskarskolan samlar alla nya doktorander och deras handledare till en ***introduktionsdag***. Den 8 september 2023 arrangerades en introduktionsdag på LUX i Lund för de nyantagna doktoranderna inom forskarskolesamarbetet. Sammanlagt sju doktorander presenterade under dagen kortfattat sin avhandlingssidé. Huvudhandledarna var också inbjudna. Doktoranderna Karl Vesterberg (historia) och Fannie Frederikke Baden (konsthistoria och visuella studier) berättade om doktorandlivet. Totalt var 21 personer närvarande under hela eller delar av dagen.

Internat

Forskarskolan arrangerar två internat varje läsår: ett höstinternat i september och ett PM-internat i januari/februari där de under höstterminen nyantagna doktoranderna presenterar avhandlings-PM.

Höstinternatet ägde rum den 20–22 september 2023 på Grand Hôtel i Mölle. Under internatet presenterade tolv doktorander avhandlingstexter och fyra doktorander utkast till internationella artiklar medan två doktorander gjorde mittavstämningar. Sammantaget deltog 45 personer under hela eller delar av internatet. Christopher Collstedt (Södertörns högskola) och Emma Hilborn (Lunds universitet) kommenterade på mittavstämningarna. Daniel Steinbach från Köpenhamns universitet och Joanna Michlic (University College of London och Lunds universitet) kommenterade på de internationella texterna. Joanna Michlic höll även ett föredrag på temat *Tips from an editor – How to publish an article in an international journal*.

PM-internatet ägde rum den 31 januari – 2 februari 2024 på Stiftsgården Åkerberg i Höör där sju nyantagna doktorander presenterade sina avhandlings-PM. Doktorander från tidigare generationer kommenterade på texterna i par under ett gemensamt seminarium. Därefter fortsatte diskussioner i smågrupper. Håkan Håkansson (Lunds universitetsbibliotek) höll en föreläsning på temat *Biblioteken och forskningen: om den digitala revolutionen som kom av sig*. På programmet fanns även ett informationsmöte om teorikursen lett av Liesbeth Geevers (Lunds universitet) och Leif Runefelt (Södertörns högskola). Därutöver hölls doktorandmöte och handledarmöte. Sammantaget deltog 44 personer under hela eller delar av internatet.

Under detta läsår anordnade Forskarskolan inget **karriärinternat** då en intressekontroll visade att underlaget var för tunt för att arrangera denna typ av internat varje år. Forskarskolan kommer i stället erbjuda dessa internat vartannat år.

Temadagar, workshops och skrivreträter

Forskarskolan arrangerade inga **temadagar** under läsåret.

I samarbete med Forskarskolan vid Centrum för Öst- och Sydöstasienstudier vid Lunds universitet hölls en workshop i muntlig presentationsteknik på engelska i Stadshallen i Lund den 22 maj 2024. Workshopen leddes av Altitude Meetings. Workshopen inkluderade en inspirationsföreläsning, råd om vad som är en bra presentation, tips om kroppsspråk och hur man hanterar nervositet et cetera. Det ingick också några praktiska övningar och individuell feedback. En forskarskoledoktorand (från GU) deltog.

Forskarskolan arrangerade en **skrivreträtt** på Drakamöllans gårdshotell den 21–23 augusti 2024 för doktorander som ingår i samarbetet. Under tre dagar (två övernattningar) erbjöds koncentrerad skrivtid i en avskild, lugn och vacker miljö. Huvudsyftet var att doktoranderna skulle få tid att arbeta med sina egna texter och ges möjlighet till gemensamma samtal kring skrivandet.

Cecilia Trenter, historiker vid Malmö universitet med erfarenhet av att undervisa om akademiskt skrivande, fanns med som stöd under reträtten. Elva doktorander deltog. Från ledningen fanns Cecilia Riving på plats.

Nätverksarbete och internationalisering

Forskarskolan arrangerar flera nätverksskapande aktiviteter nationellt och internationellt:

Forskarskolans stipendium för utbyte i Sverige eller övriga Norden

Från och med hösten 2023 utlyser Forskarskolan fem stipendier för två veckors forskningsvistelse vid valfritt lärosäte i Sverige eller övriga Norden. Utbytet ersätter det tidigare nordiska skrivbordsbytet. Alla doktorander som ingår i Forskarskolans nätverk kan söka.

Syftet är att främja utbyte mellan olika forskningsmiljöer med historisk inriktning i Sverige och Norden och att öka doktorandernas möjligheter att skapa egna nätverk. Doktoranden tar själv kontakt med vald institution och bestämmer tid för utbytet. Det är också möjligt att söka utbyte till något av forskarskolans lärosäten. Utbytet ska ske under vårterminen.

Fyra forskarskoledoktorander fick var sitt stipendium på 20 000 kronor för utbyte inom Sverige och övriga Norden under minst två veckor vårterminen 2024:

- Fannie Frederikke Baden (Lunds universitet, Institutionen för kulturvetenskaper): Linköpings universitet, Institutionen för Tema Teknik
- Petra Preisler (Lunds universitet, Institutionen för kulturvetenskaper): Nasjonalmuseet i Oslo
- Sara Williamsson (Lunds universitet, Institutionen för arkeologi och antikens historia): Institutionen för arkeologi, Oulu universitet, Finland
- Staffan von Arbin (Göteborgs universitet, Institutionen för historiska studier): Universitetet i Oslo, Institutt for arkeologi, konservering og historie

Stipendium för vistelse vid ett av Forskarskolans lärosäten

Forskarskolan utlyser från och med våren 2024 fem stipendier för två veckors forskningsvistelse vid någon av de institutioner som ingår i Forskarskolan. Utbytet vänder sig till doktorander som INTE ingår i Forskarskolan och

ersätter (tillsammans med det andra stipendiet för nationellt och nordiskt utbyte) det tidigare skrivbordsbytet.

Stipendiet vänder sig till doktorander inom historiska studier vid nordiska lärosäten. Doktoranden tar själv kontakt med vald institution inom forskarskolesamarbetet och bestämmer tid för utbytet. Utbytet ska ske under höstterminen.

Fem doktorander tilldelades Forskarskolans stipendium för forskningsvistelse vid någon av de institutioner som ingår i Forskarskolan. Totalt inkom nio mycket goda ansökningar. Stipendiater var:

- Malin Stengård (Åbo Akademi): vistelse vid Lunds universitet (kulturvetenskaper) samt Malmö universitet (historia)
- Anton Sylvester Lilleør (SAXO, Köpenhamn): vistelse vid Lunds universitet (historia)
- Hasan Akintug (Helsingfors): vistelse vid Södertörns högskola (historia)
- William Renström (SLU): vistelse vid Göteborgs universitet (historia)
- Evelina Wilson (Åbo Akademi): vistelse vid Lunds universitet (kulturvetenskaper)

Skrivbordsbytet med University of York och Universität Bielefeld i november 2023 ställdes in.

Doktorandkonferens

I samarbetsavtalet mellan Forskarskolan och University of York och Universität Bielefeld ingår att de tre parterna turas om att arrangera en arlig doktorandkonferens. Detta verksamhetsår arrangerade Forskarskolan konferensen som gick av stapeln 10–12 juni. Syftet med konferensen var att skapa möten mellan doktoranderna samt att ge dem en vana i att presentera sina avhandlingsprojekt muntligt och kortfattat i ett internationellt sammanhang. 17 doktorander presenterade sina projekt och konferensen innehöll också ett seminarium med Will Tullett (York), Birte Förster (Bielefeld) och Liesbeth Geervers (Lund) på temat *Theoretical Concepts as Tools in Historical Research: Smell, Dynasty, and Media*. Andra aktiviteter inkluderade en stadsvandring guidad av Magnus Olofsson (Lunds universitet), en valkomstreception, en picknick i Botaniska trädgården samt en avslutande middag på Biskopshuset. Från Forskarskolan deltog sex doktorander, sju seniora och fem från Forskarskolans ledning.

Mobilitetsstipendium

Forskarskolans mobilitetsstipendier har syftet att ge stipendiaterna en möjlighet att för en tid omfattande minst en månad vistas vid ett utrikes lärosäte vilket har en forskningsmiljö som kan främja doktorandernas pågående avhandlingsarbete. Följande ansökning tilldelades medel:

- Franklin Martinez (Linnéuniversitetet): Centro de Estudios Históricos, El Colegio de México

Språkgranskning

Forskarskolan bekostar språkgranskning av deltagande doktoranders engelska texter i samband med den internationella sessionen vid höstinternaten. Forskarskolan erbjuder därutöver möjlighet till ytterligare språkgranskning av artiklar i syfte att publicera dessa internationellt. Forskarskolan ger även doktorander finansierade av Forskarskolan bidrag till språkgranskning av doktorsavhandling som skrivs på annat språk än modersmålet. Under verksamhetsåret beviljades två doktorander språkgranskning i samband med och efter höstinternatet 2023 och en doktorand fick språkgranskning av doktorsavhandling.

Disputationer

Under verksamhetsåret har fyra forskarskolefinansierade doktorander disputerat. Detta betyder att Forskarskolan sedan tillkomsten 2001 har haft 69 disputationer.

- Pavol Jakubec (historia, Göteborgs universitet) 7 juni 2024: *Navigating Relationships in Exile: Norway, Czechoslovakia, Poland, and Small State Diplomacy in Second World War London*. Opponent: Aryo Makko, Stockholms universitet.
- Ingrid Dunér (idé- och lärdoms historia, Lunds universitet) 16 februari 2024: *Controlling Destiny. Julian Huxley's Post-Darwinian Evolutionism and the History of Transhumanism*. Opponent: Steve Fuller, University of Warwick.
- Martina Böök (historia, Linnéuniversitetet) 8 december 2023: *Traditionella nyheter: Kläder, ekonomi och politik i Virestads socken 1750–1850*. Opponent: Hanna Enefalk, Karlstad universitet.

- Josefin Hägglund (historia, Södertörns högskola) 8 september 2023: *Demokratins Stridslinjer. Carl Lindhagen och politikens omvandling, 1896–1923*. Opponent: Josefin Rönnbäck, Luleå tekniska universitet.

En av de fakultetsfinansierade doktorander som varit aktiva inom Forskarskolan har disputerat.

- Jens Norrby (idéhistoria, Göteborgs universitet) 17 maj 2024: *Visions Beyond Empire: British Federalism and Post-Imperial United Kingdom, 1884–1945*. Opponent: Or Rosenboim, Bologna universitet.

Kommunikation

Ledningen har kontinuerligt kommunicerat genom hemsidan, nyhetsbrev, e-post, en Facebook-grupp samt X (tidigare Twitter).

Ledningen sammanställer även en lista över doktorandernas aktivitet inom Forskarskolan under varje läsår som sedan skickas till respektive lärosäte. Vi har även haft dialog med lärosätena om doktorander i slutfasen.

Förmedling av erfarenheter

Det finns ett **nätverk för forskarskolor vid Lunds universitet** som träffas cirka två gånger per termin för att utbyta erfarenheter och hitta möjligheter för samarbeten. Maria Småberg håller i kontakten med nätverket, som till största delen består av representanter från forskarskolor från de medicinska och naturvetenskapliga fakulteterna samt Lunds Tekniska Högskola. Trots stora skillnader i ämnen, upplägg och finansiering finns det en del gemensamma frågor att diskutera och lärdomar att dra av varandras verksamheter. Nätverkets koordinators är Ylva van Meening.

Aktiviteter och satsningar

Vid speciella behov av att gå en språkkurs eller annan nödvändig kompetensutveckling bekostar Forskarskolan kursavgiften på max 6 000 kr. Det kan röra sig om kurser i svenska för doktorander med annat modersmål eller kompetensutveckling inom språk/paleografi för att arbeta med och tolka källmaterial. Doktorander inom Forskarskolan kan ansöka om stipendiet vid behov och max tre antal gånger, det vill säga sammantaget max 18 000 kr.

Under läsåret beviljades en doktorand med annat modersmål än svenska *medel för en språkkurs i svenska.*

Praktikant

Vilma Nuorimaa från kandidatprogrammet i historia vid Lunds universitet gjorde praktik vid Forskarskolan i oktober månad 2023. Hon arbetade med arkivering och kommunikationsarbete sam.